

BIEŁARUSKAJA

KRYNICA

PALITYČNAJA, HRAMADZKAJA I LITERATURNAJA HAZETA.

Adres Redakcyi i Administracyi:

WILNIA, LUDWISARSKAJA 1-19. (Wilno, Ludwisarska 1-19)

Redakcyja adčyniena ad 9 hads ran. da 6 hads wieč.

„Biel. KRYNICA“ kaštuje na hod — 10 zał., na paŭhoda —

5 zał., na 3 miesiacy — 3 zał., na 1 miesiac — 1 zał.

HAZETA WYCHODZIĆ 2 RAZY U TYDZIEŃ.

Cana abwiestak:

na 1-ŕej staroncy 30 hr., 2 i 3 — 25 hr., na 4-aj —

20 hroš. — za radok drobnaha druku ſi wadnej paloscy

10 hadoŭ Niezależnaści Litwy.

16-ha lutaha siol. h. skončyłasia 10 hadoŭ niezależnaści Litoŭskaj Respubliki. Dziesiać hadoŭ tamu, kali pierašaleła sušwietnaja wajna, Litwa była pad panawańniem niemieckich wojskaŭ, kraj byŭ apustošany, bolšaść intelihiencyi była wyjechaŭšy ũ Rasieju. Pałažeńnie Litwy było duža ciażkaje. Ab losie kraju dumala rešta intelihiencyi, jakaja nie ŭciašla ũ Rasieju i stwaryła ũ Wilni Litoŭskuju Narodnuju Radu (Tarybu), jak narodnaje pradaŭništwa Litwy.

Woš-ža heta Narodnaja Rada 16 lutaha 1918 h. abwieściła Litwu niezależnaj. Daroha da ŭdzielnieńnia hetaha wialikaha ideału była pakryta wostryimi kamieńniami. Praciwilisia litoŭskaj niezależnaści jak Niemcy tak i Palaki ũ asobie Wilenskaha Polskaha Kamitetu. Adnak, nia hledziačy na ŭsio heta, Narodnaja Rada wiała ŭporystuju baračbu nie pakładajučy ruk i ũ chutkim časie stwaryŭsia litoŭski ŭrad. Niezależnaść Litwy zrabilaŭsia faktam dakananym.

Zdajecca dziesiać hadoŭ — heta tak niamnoha času. Adnak jak-ža mnoha Litwa za hety čas dakanala na niwie narodnaha budaŭništwa! Pa-słuchajma, što ab hetym piša wilen-skaja hazeta: „Życie Ludu“ (№ 3, 1928 h.).

...„Siańnia niezależnaja Litwa мае ahamadnuju sieć pačatkawych škołaŭ, dzie wučacca sotni tysiačaŭ sialanskich dzieci; staršaja moładź wučycca ũ siarednich škołach, jakija jość badaj u kożnym litoŭskim mieście. U Datnowie daskanalna raźwiwajecca wyšejšaja ziemlarob-skaja škola, pa ŭsim kraji planowa raskinuty profesyjanalnyja školy, a ũ Koŭnie duža dobra raźwiwajecca Litoŭski Ŭniwersytet, jaki siańnia naličwaje 4.300 studentaŭ.

Siańniašniaja Litwa мае swaju muzyčnuju konserwatoryju, teatry j narodnuju operu, jakoj zachopli-wajucca nawat i najbolš pakul što waroža nastrojanyja da Litwy Palaki“...

Urešcie toje-ž „Życie Ludu“ pa-minuŭšy dasiahnieńni niezależnaj Litwy ũ halinie čyhunki, administracyi, su-doŭništwa — padčorkwaje zdabytki ũ halinie ekonomicznej i ziemlaŭparadka-wańnia, čwierdziačy, što naš tutejšy ziemlarob moža tolki pazawidwać litoŭskamu ziemlarobu.

Dyk ničoha dziŭnaha, što dzie-siacilećcie swajej niezależnaści Litoŭcy ŭwiatkawali duža ŭračysta.

Z hazet dawiedwajemsia, što Li-toŭcy ũ niezależnaj Litwie dzień 16-ha lutaha prawodzili sioleta jak nikoli. Aprača pachodaŭ, teatraŭ, adpawied-

Biełarusy!

Ad wybaraŭ nas dzielić ŭžo zusim mała času! Nadychodzić dzień, kali my pawinny paka-zać, što my siła, što my narod arhanizawany, šwiedamy i zdolny paznawać chto naš pryja-ciel, a chto worah.

Paśluchaješ na mitynhach roznych čužackich ahientaŭ — kożny z ich sałodka pieje i kożny zdajecca dobra hawora. Ale znajcie braty, što nia z sloŭ, a z dzieła treba ludziej sudzić. A treba wiedać, što paśly Palaki ũ daŭniejšym Soj-mie zaŭsiody išli prociŭ Biela-rusaŭ, Ukraıncaŭ i ŭsich in-šych nie palakaŭ. Zaŭsiody ja-ny chacieli nas polščyć i na-sadźwać swaich ludziej na na-šy ziemli, a nam ničoha nie dawać.

Tak rabili roznyja pepeesy, wyzwalency, piastoŭcy, i inšy-ja polskija partyi. A tymčasam našych paśloŭ było zamała, ich hołas hinuŭ, choć z usiej siły prad usim świetam kazali ab našaj kryŭdzie i damahalisia sprawiadliwaści.

Dyk za kaho-ž ciapier ha-łasawać? Hałasawać treba nie za panoŭ, nie za šlachtu, nie čynoŭnikaŭ, a swaich lu-dziej što wyšli z pad na-šaj sałamianaj strachi. Stajać jany na Nr 18. Heta Blok (abjadnańnie) Na-cyjanalnych Mienšašciaŭ, jaki ũ 1922 hodzie mieŭ Nr. 16.

U hetym 18 numary naša pieramoha.

Chto staic za prosty tutej-šy biełaruski narod.

Chto prociŭ kryŭdy, nie-sprawiadliwašciaŭ i ŭdziaku.

Chto za rodnuju mowu i školaŭ.

nych lekcyjaŭ, nabaženstwaŭ, uračy-staha pasiedžańnia Rady Ministraŭ i inš.—dla mnohich wiaźniaŭ abjaŭlena amnestyja.

Litoŭcy-ž, što znachodziacca pad Polščaj taksama nie astalisia ũ zadzie ad swaich niezależnych bratoŭ. 15-ha lutaha ũ sali čyhunščykaŭ adbylasia duža ŭračystaja akademijska pry ŭdzielu pradaŭnikoŭ ad Biela-rusaŭ, Palakaŭ i Žydoŭ. 16 lutaha ũ kaściele św. Mi-kałaja było adpraŭlena ŭračystaje na-baženstwa pry pierapoŭnienaj ŭwiatyni molačychsia.

My Biełarusy ščyra ciešymsia z niezależnaści Litwy i žadajem jej dalejšaha pamysnaha raźwićcia. Litwa daje nam daskanalny przykład, jak tre-

Chto za ziamlu i wolu.

Chto za źmianšenie pa-datkaŭ.

— Toj nia dać hołas u ni kazonnamu Nr 1, ni polskim pepeesam Nr 2, ni ašukancam wyzwalencam Nr 3, ni polska-endeckamu Nr 24 i ŭsim in-šym drobnym hrupam, jakija niedastanuć ni wodnaha man-datu.

Šwiatym abawiazkam koż-naha česnaha Biela-rusa dać svoj hołas tolki na Nr 18!

Z hazetaŭ.

Nia kijem dyk palenam.

Jak wiedama ksiandzom z našych biełaruska-litoŭskich ziemlaŭ zabaro-niena kandydawać u Sojm i Senat i palitykawać, ale nie zabaroniena tam, dzie nima ksiandzoŭ biełaruskich, abo niemieckich. Inačaj kažućy: što daz-walajecca polskamu duchawienstwu, to nie dazwalajecca biełaruskamu.

Cikawaje światło kidaje na en-deckuju duchoŭnuju ahitacyju ks. Ma-karewič u „Dzienniku Wil.“ Nr 40. Akazwajecca, što i pawodle „listu pa-sterskiego“ možna polskim endeckim ksiandzom ahitawać kolki chočaš, ale z umowaj, što ahitacyja nia budzie nazywacca ahitacyjaj, a tak sabie... wypaŭniańniem endeckich ksiandzoŭ-skich abawiazkaŭ.

Ks. Makarewič piša:

„Dyk nia tolki pradwybarnaj, ale ahaŭam nijakaj ahitacyi z ambony i spawiadnicy być nia moža“

A dalej

...abawiazkam duchoŭnika žjaŭla-jecca pa miery mahčymaści rehula-wać usie darohi žyćcia swaich awie-čak, jak u kirunku dačasnaha dab-ra, tak i wiečnaha.

Na hetaj padstawie Apostolskaja stalica praz doŭhija hady kirawała bieŭspasredna palityčnaj i wybarnaj akcyjaj italjanskich katalikoŭ; z he-taj-ža krynicy wypłyŭ i list bisku-paŭ polskich u sprawie wybaraŭ i tolki dzieła hetaha naša ducha-wienstwa nia moža admaŭlacca ad pakazki (wskazania) katalikam jak majuć siabie wiaści pry wybarach i na jaki śpisak hałasawać, nawat z

ba zmahacca za narodnyja ideały. Aprača-ž hetaha litoŭski narod heta toj susiedni z nami narod, jaki мае tych-ža što j my worahaŭ, jakoha in-taresy badaj adnolkawija z intaresami našaha narodu j palityčnyja darohi jakoha ũ mnohim adnolkawija z na-šymi. Dobrym paćwiardžeńniem praŭ-dziwaści hetaj supolnaści moža nam służyć biełaruska-litoŭskaja minuŭšy-na. Supolnaje sužyćcio litoŭskaha j biełaruskaha narodaŭ u našaj historyi heta nia pry-padać a hłybokaja żyćcio-waja pryčyna.

Dyk niachaj-ža j dalej hetyja dwa bratnija narody iduć da swaich ide-alaŭ darohami, jakija im narysawała ruka historyi. S.

ambony, dzie heta patrebna i ŭ spawiadnicy, kali pryšoŭšy da spo-wiedzi ab hetym zapytaje“.

Ci nia prašciej było-b skazać ksiandzam Makarewičam, što „my, polskija ksiandzy, choć i padčyniajem-sia swajej ŭładzie, ale tak-ža wieda-jem, što i ŭlada wyšejšaja duchoŭnaja мае dźwie miery: adnu dla siabie, a druhaja dzieła swaich pracinikaŭ; što možna ksiandzom polskim — to nia možna biełaruskim“.

Inačaj kažućy endeckim ksian-dzom ahitawać dazwalajecca, tolki nie dazwalajecca pryznawacca, što dzieła hetaj ahitacyi nadużywajucca relihij-nyja swiašaści i što „duchoŭnaja“ ahita-cyja nazywajecca tolki „ŭšwiedamlań-niem“ i „spaŭniańniem abawiazkaŭ“.

Nia kijem, dyk palenam!

Stal.

Ab haspadarcy.

Wydoiwać karowu treba da sucha. (Hladzi „Biel. Kryn.“ Nr. 14).

III.

Jak treba karowu daić?

Pierad usim treba zachawać čy-statu i supakoj. Wiedać treba taks-a, što padčas kali dajeńnie pačyna-jecca, u wymi jšče ŭsio małako nia bywaje: małako wyrablajecca jašče padčas dajeńnia. Kab-ža heta wyrab-lańnie małaka adbywalaŭsia jak najpa-myśniej, musić być u chlawie, a na-ahaŭ u miejcy, dzie żywiola doicca, zachawany supakoj. Tamu nielha ũ chleŭ dapuskać čužych ludziej, taks-a sabak i nawiet katoŭ, jakija, apra-ča taho, što skacinu niepakajoć, razno-siać jašče ŭsiakija dla ślaciny, a tym-samym i dla čaławieka niebiašpiečny-ja chwaroby. Ŭsiakija hulni dzieciacyja ũ chlawoch (peŭnie-ž, što tak zdara-jecca ũ chlawoch tolki čystych) pa-winny być raz na zaŭsiody zabaro-nieny.

Urešcie samo dajeńnie. Ludzi da-jeńniem zajmajučyjasia pawinny dbać ab čystacie. A to datyčna jak swaje ŭła-snaje asoby, tak i dojnaje skaciny. Adzieža asoby dajačaj musić być biezwarunkowa čystaj, ruki čysta z myłam wymytyja, dobra spałaskanyja. Tojesamaje z dojniciami. Asabliwa ka-li jany dzie aŭlanyja. Pierad dajeńniem treba staranna ačyścić wym'ja ad usia-ho niepatrebnaŭ i staranna wycierci suchoj i čystaj ścirkej, pa mahčyma-ści sukonnaŭ, multanowaj: lepš ściraje. Pierad dajeńniem treba skacinu abla-hodzić: krykam i pabojami ničoha zra-bić nielha. Doicca ũ nas (i ũ ludziej taksama) z lewaj starany. Ale apo-nim časam pracuwajecca ab dajeńni z starany prawaj: kažuć, što prawaj ru-koj u takim wypadku z zadnich bol-šych čwiortak wymja dasca bolš wy-daić małaka. Na kolki heta praŭda, pakul što nia śćwierdzana. Ale warta kożnamu heta paprabawać, dy paśla pawodle ŭłasnaha wyniku zastasa-wacca.

Samo dajeńnie prawodzicca „wy-ciahiwańniem“ małaka. Prynamsia tak robicca ũ bolšaści wypadkaŭ. Ale ra-bić tak na dobry paradak nielha. I to woš čamu: karowie takim dajeńniem spryčniajecca bol. Bolš taho: wycia-hiwajecca tak z wym'ja ũ ssaki wiel-mi waźnaja, bo samo małako wyrab-lajučaja t. z. hručoławaja tkia. Ma-

heta paśla za nasledak usiakija nia-duhi wym'ja. Zdarajecca heta tym čas-ciej, kali doicca rukami mokrymi, abo i choć tolki wohkimi. Tamu chto Źo nawyk dać wohkimi rukami, tamu ad hetaha adwućycca, peŭnie-ż, ciażka. Ale zaŭsiody možna. Robicca heta tak, što zamiast wohćyć ruki zdoiwany mialakom, pamażucca jany waze-linam, ci čym padobnym. Zatoje ko-żny nowapačynajućy pawinien wućycca dać zrazu rukami suchimi.

Zamiast „wyciahiwańnia“ małaka z wym'ja daloka lepš jość heta małako „wyciskać“. Hetki sposab dajenńia karowie nia tolki nia robić nijakaje bo-li, ale naadwarot, wielmi łabodźić pło-ciawaje paćućcio. Napadobliwaje bo hetak dojućajsia żywiole toje paćućcio maciarynstwa, jakoje adčuwaŭe ūsio żywoje pry sajeŭni swajho dziciaci. Pry hetkim raspalażeŭni nerwowym, — a na hetym wielmi zależa! — dojućajsia karowa najlepš „spuskaje“: tak Źo za-łożana jość fizjolojična budowa ūsia-je časćciny żywotworstwa, što lućycca ū klasu t. zw. ssunoŭ.

Samo dajenńie wyciskańniem pra-wodzicca tak, što asoba dojućajia woź-mie ū abiedźwie ruki pa adnamu ssa-ku i ū žmieni ich ściskaje ū takim paradku: najpierš ściskajeccca palec pakazalny, pa im siaredni, paśla biaz-imienny i ūreście mały. Toje samaje robić ruka druhaja, tolki nie adnačas-na z pieršaj a ū pieramiešku, h. zn. kali ściskaje ruka prawaja adpaćywa-je ruka lewaja i naadwarot. U miżčasie, kali ruka adpaćywaŭe ū datyčny ssak nali-wajecca z wym'ja nowaje małako, ka-toraje paśla bywaŭe wycisnutym. I tak dalej, aŭ pakul małako jšće doicca. Pry hetym treba žwiarnuć uwahu, kab pal-cy ruki ściskalisia ū azačany m pa-radku: pakazalny, siaredni, biazimien-ny, mały. Na heta treba jak zručna-ści, tak i sumysnaha pryhatawańnia dziela nabyćcia niezaleŭnaści palcaŭ adzin ad druhoha. Hetkaje pryhata-wańnie jość biezwarunkowa potrebnym.

Ważnym ūreście jość, kab asoba dojaćajia mieła Źo swaju ścisła i zaŭ-siody zachowywanuju metodu — pa-radak, u jakim budzie zaŭsiody dać paasobnyja ssaki. Napr. dwa piared-nija i dwa zadnija, abo dwa lewyja i dwa prawyja. Horš Źo bywaŭe, kali niechta doić nakryŭ: prawy piaredni z lewym zadnim, ci lewy piaredni z pra-wym zadnim. Najhorš ale bywaŭe, ka-li asoba dojaćajia nia dbaje nijakaha paradku, kali napr. paćnie dać pa-radkam piarednia-zadnim, pieraskoča paśla na prawa-lewy i skonča na kry-żowym. Heta jość nia praca a kary-hodnaje niaŭmiełaść pracy, da jakoj datyčnaja asoba pastaŭlena.

Ad. Klimovič.

(d. b.)

HRAMADZIANIE!

Hałasujcie za № 18

Wybarnyja sprawy.

Wybarny kalendar.

4 sakawika, hałasawańnie ū Sojm. 7 sakawika. Pasiedžańnie Akruŭnoy Wybarnaj Komisii dla ūstanaŭleńnia wynikaŭ wybaraŭ u Sojm.

11 sakawika, hałasawańnie ū Senat. 14 sakawika — Pasiedžańnie Akruŭnoy Wybarnaj Komisii dla ūsta-naŭleńnia wynikaŭ wybaraŭ u Senat.

Unieważnienie našaha śpisku ū Lidzkim wybarnym wokruzie. Komisija Lidzka hałasawańnie wokru-hu przyznała naš śpisak Nr. 18 na Lidzki wokruh niawaŭnym. Treba hety fakt uwaŭać za ciaŭki ūdar dla Bloku Nacyjanalnych Mieośaściaŭ, ale jašče nia možna tracić nadziei. Sprawa ski-ravana ū Najwyšejšy Sud, jaki moža pastanowu lidzkaj wybarnaj komisii adkinuć i przyznać śpisak naš waŭnym.

Aprača śpisku Nr. 18 skasawany na Lidzkim wybarnym wokruzie śpiski Nr. 13, 10, 38 i 42.

Skasawańnie śpisku Nr. 18 ū Koŭli. Skasawany i ū Koŭli (zach. Ukraina). śpisak Nac. Mien. Nr. 18 Paŭnamocnik hetaha śpisku padaŭ za-ŭaleńnie ū Najwyšejšy Sud u Warša-wie. Na skasawany śpisku stajali pierawaŭnia Ukraincy.

Wosiemnastka pieramoŭ! Z akruhoŭ, dzie tolki żywuć Bielarusy dachodziać wiestki, što nia hledziaćy na roznyja pieraškody i pahrozy — usie buduć hałasawać na Nr. 18 nia wy-klučajućy b. hramadziataŭ.

Jak mitynhujuć u Wilni. Wyba-ry ciapierańnia majuć u sabie niešta niaznačnaje. Wilenskija wybarnyja mi-tynhu heta prosta Źo wajna nia na sławach a na dziele.

19 lutaha endeiki sazawali mitynh u sali pry Dominikanskaj wul. 4. Nia hledziaćy na silnuju straŭ pranikli tu-dy ludzi z Nr. 1. Kali na trybunie pa-kazaŭsia Kownacki, na sali pačatasia bitwa nia na żarty. Pašli ū chod pal-ki, kresły i ceħły. Mała hetaha: kinu-ty adumysłowyja bomby, jakija gaza-mi wyzywaŭe ślozy. Z sali bitwa pie-rajšla na wulicu, dzie Źo palicyja ra-zahnała ūsiech.

My nia dumajem, kab prychilniki ūradu zdabywali takimi metodami dla siebie pašanu i hałas.

Naadwarot, možna być peŭnym,

što biespartyjnemu bloku ništo tak nie paškodzie na wyborach jak jahony sposab zmahańnia z palityčnymi pra-ciŭnikami.

Endeckija ahitatory ū sutanie. Niekataryja endeckija ksiandy nia hle-dziaćy na pieraściarohi biskupaŭ ahi-tujuć za swaje „Kanarkawyja“ nume-ry 24 i 25. Woś proŭwišy hetych wo-rahaŭ bielarskaha narodu: ks. Halak (renehat) u Świry, ks. Pryšmont u Bienicy, ks. Packlewič u Pałukni, ks. Żamyć z Aśmian, ks. Štejn z Świan-cian, ks. Osiewič z Aŭarowa, ks. Na-wicki z Padbrodzia.

Jak čuwać duchoŭnyja ūłady nie dazwolać na hetuju ahitacyju. Ci nia budzie tolki Źo poznal!

Jak wiadama polskija ksiandy pry ahitacyi padšywajucca byccam ba-raniać wiery, ale sapraŭdy baroniać pa-noŭ i swajej kišani.

Pan Umiastoŭski bratajecca z asadnikami. Jak piša „Dz. Wil.“ 16-ha h. m. u miastečku Hlybokim adbylisia žjezdy „Związku Roln. Ziem Wschodn.“, „Związku Osadników“, „Związku Zie-mian“ i delehataŭ kamitetaŭ hmin-nych i abwodnych „B. B. W. R.“ (№ 1). Aprača taho adbyŭsia ū Hlybokim — mitynh u sali kina, na katorem pra-maŭlaŭ pabielarusku p. Umiastoŭski, p. W. Miłoš i inš. Usie pramoŭcy padachwoćwali hałasawać na № 1.

Nu skaŭcie, ludcy, ci možam my hałasawać razem z asadnikami i pa-nami? Kaho heta pan Umiastoŭski choča aśukać?

Ab Nr. 1 „Dz. Wil.“ pieradruko-wywaŭe z waršaŭskich hazetaŭ takuju wiestku: „Jan Kulisiewicz z „Stron-nictwa Chłopskiego“ wydaŭ adozwu, u katoraj mocna krytykuje prahramu śpiska Nr. 1, stawiaćy kandydatam hetaha śpisku roznyja zakidy. Jaho pahlad na śpisak Nr. 1 — heta śpisak biaz idej i prahramy“.

Dalej iduć takija zwaroty: „Chto nia choča pašany pracy — niachaj hałasuje na śpisak Nr. 1.“

— Chto choča, kab i nadalaj istna-waŭ padatkawy biesparadak — niachaj hałasuje na śpisak Nr. 1.

— Chto choča, kab u Polšcy kira-wała biurakracija“...

Kamisarjat uradu na m. Waršawu zahadaŭ hetuju adozwu kanfiskawać. Waršaŭski Akruŭny Sud niezna-

šoŭy nijakich prastupkaŭ, kanfiskatu žniaŭ.

„Chto choča być kirawany bi-zunom, toj niachaj hałasuje na Nr. 1“

11 h. m. pakazaŭsia wybarnaja adozwa, skierawanaja prociŭ śpisaku Nr. 1.

Pačynaŭsia jana ad sloŭ: — Chto choča być kirawany (rŭ-dzony) bizunom — niachaj hałasuje na śpisak Nr. 1.

I jašče byli niekataryja zwaroty: — Chto choča padniaćcia padatkaŭ da 500 milionaŭ zł. — niachaj hałasuje na śpisak Nr. 1.

— Chto choča raschodaŭ wialikich sum hramadzianstwa na masowyja brašury i sanacyjnyja adozwy — niachaj hałasuje na śpisak Nr. 1.

— Chto choča cywilnych ślubaŭ, razwodaŭ i chrostu biez ksiandzoŭ — niachaj hałasuje na śpisak Nr. 1.

— Chto choča razem z masonami zmahacca z katalickaj relihijaj — niachaj hałasuje na śpisak Nr. 1.

Kamisarjat Uradu na m. Waršawu ūbaćyŭy ū adozwie padburańnie ad-nych prociŭ druhich zahadaŭ naŭaŭyć kanfiskatu.

Waršaŭski Akruŭny Sud niezna-šoŭy nijakich prastupkaŭ kanfiskatu žniaŭ.

Jak hałasawać?

Badaj, Źo ūsie Bielarusy wieda-juć, što jany pawinny padać swaje ha-lasy na wyborach za śpisak Nr. 18, adziny śpisak, pa jakim prachodziać u Sojm sapraŭdnyja syny i abaroncy bielarskaje wioski, adziny śpisak, ja-ki, prawodzić u paśty nie panoŭ, jak-ja naprašywajucca ū abaroncaŭ pra-coŭnaha narodu.

Ciapiet rastłumačym, jak treba hałasawać, jak hałasawańnie adbywa-jecca.

Hałasawańnie ū Sojm budzie ad-bywacca ū niadzielu 4 sakawika (mar-ca) ad 9 hadziny ranicy da 9 hadz., wiečara, — znaćycca, tolki adzin dzień.

Hałasawać treba ū swajej abwod-naj komisii.

Pryščoŭy ū abwodnuju komisiju, wybaršćyk, paśla prawierki, ci jon upi-sany ū śpiski wybaršćykaŭ, atrymliwa-je kanwert, u katory, adwiarnuŭšysia ū bok kab ništo nia moŭ bačvć, uk-ladaje kartačku z našym nu naram wosiemnastatym.

Na kanwercie pawinna być adna piaćatka akruŭnoy wybarnaj komisii i bolš ničoha.

Kartački zahadzia razdajucca bie-laruskimi kamitetami (abwodawymi, hminnymi, pawiatowymi, akruŭnymi), i paŭnamocnikami Bielarskaha Cen-tralnaha Wybarnaha Kamitetu.

Kali-b chto nia zdoleŭ dostać na-šaje kartački z Nr. 18, niachaj woź-mie maleniečki kusočak bielaŭe papie-ry, na jakoj sam napiša cyfru 18. Pa-piera kaniečna pawinna być čystaja, biaz nijakich druhich nadpisaŭ i zna-kaŭ aprača hetaje adnaje cyfru 18.

Bielarusie! Nia dajsia zapuŭać nijakimi pahro-zami. Znaj, što hałasawańnie tajnaje, dyk nich-to nia budzie wiedać, što Ty ūlaŭyŭ u kanwertnaš Nr

18

Škodnik.

Dziela taho, što № 8 „Bielarskaj Krynicy“ ū bolšaści nie dajšoŭ da ruk našych čytaćoŭ, — z pryčyny prośby niekatarych zacikaŭlenych, pieradruko-wywaŭem z uspomnienaha numeru staćciu pad wyšej padany m zahaloŭ-kam. Red.

U minułym hodzie ū adnym z nu-marou „Bielarskaj Krynicy“ była žmieščana staćcia pad zahaloŭkam „Zahnojenaŭa rana“, dzie pamiž inšym była zakranuta asoba wiadamaha z drennaha boku Janki Stankiewiča. Ad taho času my, u mieru mahčymaści, staralisia nie čapać hetu skułu na na-šym cieie, bo jana Źo lišnie baluča. Dumali aprača taho, što čalawiek hety apamiatajecca i wierniecca na ślach karysnaj i zhadnaj pracy dla bielaru-skaj sprawy. Ale ū spadziawańniach swaich my horka razčarawalisia. Dajšo da taho, što Janka Stankiewič swajej škodnaj, nierazumnaj palityčnaj dziej-naściu prymuŭšaje nas na staronkach hazety wyświatlić praŭdu i pastawić, jak kaŭć, točku nad i.

Janka Stankiewič, treba przyznać, u bielarskaj pracy čalawiek nia no-wy. Nichto takŭa nia moža zrabić za-kid, što jon nie žjaŭlajecca Bielarusam.

Swaju bielaruskaść, choć sposabam tolki jamu ūlaściwym, prajaŭlaŭ jon jašče da wajny. Hledziaćy tady na ja-ho biestaktoŭnuju bojkaść, uporstwa i nieciarpimaść da ludziej inakšaj dumki — ludzi časta kazali, što heta kaprysy mołodaści; pastaleje — pa-prawicca.

U 1922 hodzie Janka Stankiewič niejkim cudam končyŭ bielarskuju himnaziju ū Wilni i pajechaŭ u Prahu, dzie studyjawaŭ sławianskuju filolohiju. U minułym hodzie žjawiŭsia ū Wilni z dyplomam doktora filolohii.

Usie ščyryja Bielarusy na wiestku ab pryjeździe nowaj „nawukowaj siły“ wielmi ūściešyilisia. Koŭny dumaŭ, što zapraŭdy Janka Stankiewič staŭ wučo-ny mowawiedam, pieraŭzhadawaŭ siabie ū duchu zachodniaj kultury i prajawić siabie ū Wilni jak najlepiej. Jako-ŭe horkaje razčarawańnie spať-kała wilenski Biełarusau! Janka Stankiewič zamiasta pracawać zapraŭ-dy nawukowa nad našaj mowaj, pa-čaŭ twaryć nowy „słoŭnik“, jaki tolki daŭ bahaty matarjal u humarystyčnyja časopisi. Ale heta jašče nie biada. Zachacieŭsia J. Stankiewič wiaści wialikuju palityku. Zabyŭšysia ab ele-mentarnaj praŭdzie, što nichto nikoli

nia budzie zahadčykam, chto raniej nia byŭ paduładnym, — Janka Stankie-wič pastanawiŭ sabie być u palitycy „hienaralam“. Asabista paswaryŭšysia z prawadyrami Sialanskaha Sajuzu, jakoha nia byŭ siabrom, — pastanawiŭ usich wierchawodaŭ „wyklučyć“ z Centralnaha Kamitetu, a sam sama-zwana abjawiŭsia prawadyrom.

Niezabawam, kali hetaja kamedyja tolki naśmiaŭšyła naša hramadzianstwa, Janka Stankiewič ubaćyŭ, što syhraŭ błażna. Pierajmienawaŭ tady swoj sa-mazwany „Sialanski Sajuz“ na „Sia-lanskuju Partiju“, jakaja na papiery istnuje i dahetul.

Padyšli wybary ū Sojm i Senat. Jak i treba było spadziawacca, Janka Stankiewič zachacieŭ wystawić swaju kandydaturu i prajści ū Sojm — za ūsiakuju canu, choć-by dušu swaju pradaŭ. Jak-ŭa heta moža być, kab na hruncie sojmawym u bielarskaj pracy nia pchnuŭ pałkaŭ u kalosy Janka Stankiewič?! I tut jon wystawiŭ swaju dušu i sumleńnie na licytacyju. Chto boleŭ dać, taho rabotu budu-rabić. Lotaŭ Janka, jak aśalely, kab dzie najści sabie kupca, ale ūsie wie-dajućy, čaho wart — pakazywali na dźwiery. Zaihywaŭ z usimi! Kłaniaŭ-

sia nizka na parozie wajawodztwa i adnačasna dahawarywaŭsia z b. Hra-madoj.

Kali ūreście abryd usim, pašoŭ pawodle dumki tych, jakija tolki i ča-kajuć, kab na wybary twarylisia sotni partyjaŭ, kab raŭbiwać bielarski front.

Ciapiet Janka Stankiewič, majućy hroŭy na raŭbiwańnie bielarskaha wybarnaha abjadnanaha frontu Bloku Nacyjanalnych Mienśaściaŭ, u jaki nia-daŭna sam prasiŭsia za canu man-dat. — zaŭaŭyŭ swaju wybarnuju kramku pad nazowam „Hałouŭny Wy-barny Kamitet Bielarskaha Sialanstwa i Rabotnictwa“.

My peŭny, što naš narod Źo nie taki naiŭny, jak heta Janka Stankiewič i jaho patron „Kur. Wil.“ (Nr. 19 i inš.) sabie pradstaŭlajuć. Dzień 4-ha saka-wika pryniasie akancalnuju kamprami-tacyju niaprytomnamu „palityku“, kali da hetaha času Janka Stankiewič nie pawiernie sa škodnickaj darohi raŭbi-wańnia bielarskaj jednaści. Sioŭnia astanawicca jašče nia poznal

Čakajem!

B.

18

U Świancianskim i Biełastockim wybarnym okruhu tolki Nr. 18 maje kandydatau Biełarusau.

Dyk usie Biełarusy h. zn. tutejšyja ludzi biaz rożnicy partyi i biespartyjnyja hałasujuć za №

18

Taksama pawinna być *čystaja* — niezapisannaja i niezadrukawanaja — *adwarotnoja starana kartački.*

Kali na kartačcy z numaram budzie jaki znak, (napis i t. d. — hołas toj budzie nia waźny).

Kanwert z ułożanaj u jaho kartačkaj wybarščyk padaje *staršyni* abwodnaj komisii. *Staršynia na wačach wybarščyka, nie zahladajućy ŭ siarredzinu kanwertu,* kidaje heny kanwert z kartačkaj u skrynku dla hałasou.

Idućy na wybary, treba mieć pry sabie *pašpart ci inšuju papierynu, jakaja śćwiadźaje tažsamaść asoby wybarščyka,* kab u przypadku niedarazumieńnia ci adsutnaści dokumentau *tažsamaść asoby wybarščyka* mahli paćwierdzić dwoje świadkaŭ, wiadomych kamu-kolecy pamiż siabroŭ abwodawaje komisii (art. 75, punkt. 2 wybarnaje ordynacyi).

Kali čużyja ahitatory buduć pytacca, jaki ŭ was numer, *nia wymajcie z kišani i nie pakazwajcie,* kab nia wyrwali i nie zamianili druhim numeram.

Biełaruskija ahitatory buduć razdawać Nr 18 niedaloka ad miesca hałasawańnia, ale nie bliżej za 100 metraŭ (50 saźniaŭ).

Pamiatajcie, što *hałasawać majuć prawa i mužčyny i kabiećy,* — dyk nia chaj-ža naŭy kabiećy nie siadziać u chacie, a chaj usie razam z mužykami jduć na wybary.

Z biełaruskaha žyćcia.

Z Biełarusi pad Polščaj.

Spektakl-wiečaryna B. I. H. i K. U niadzielu 19 lutaha h. h. u *Šutaŭ* wičach adbyłasia wiečaryna ładžanaja *Šutaŭskim Hurtkom B. I. H. i K.* Byli adyhrany dźwie kamedyi: „*Sud*“ i „*Boty*“. Artysty wykanali swaje roli dobra. Ludziej było na wiečarynie mnoha.

Padčas sialetniaha miasajedu, *Šutaŭski Hurtok* paŭpieŭ pastawić aź 3 spektakli. U praciachu postu *Šutaŭskija* artyŭsty buduć zahatoŭliwać nowy repartuar na dalejšyja pastanoŭki spektaklaŭ, z jakich pieršy adbudziecca na prawasłaŭny Wialikdziej, na jakim budzie pastaŭlena „*Paŭlinka*“ ŭ 2-ch aktach.

Biełaruski spektakl adbyłasia niadaŭna ŭ wioscy *Raŭa, Wialejskaha* pawietu, *Žodžiŭnaj hminy,* Ładziŭ jaho *Raŭaŭski Hurtok Biełaruskaha Instytutu* Haspadarki i Kultury. Adyhrany pjesy: „*Na wioscy*“ i „*Boty*“. Pieršy krok u kulturna-aświetnaj pracy treba ščyry prywitać.

„*Chryścijanskaj Dumki*“ wyšaŭ z duku № 4. Žmiest: 1) Handal čużym sumleńniem; 2) J. S. — Pieśnia na Wialiki post; 3) Ks. D-r J. R. — Ahulnaje paniaćcie Apolohietyki Chryścijanskaj; 4) Ks. P. T. — Ziamnoje ščaście—woblesk praŭdziwaha ščacia; 5) R. T — č. — Usie za Chrystusam!...; 6) Z katalickaha žyćcia; 7) Z katalickaha žyćcia ŭ SSRR; 8) Chronika; 9) Usiačyna; 10) Paštowaja skrynka; 11) Žarty.

Z Radawaj Biełarusi.

Načalnikam G. P. U. u Miensku Rad. Biełarusi naznačali barona *Pilłara fon Pilchaŭ,* pa nacyjanalnaści *Palaka,* rodam z abšarnikaŭ Wilenščyny. Majontak jaho byŭ niedaloka ad Wilni, u jakoj *Pillar* skončyŭ himnaziju. U 1919 hodzie byŭ jon na naŭyżych ziemiach razam z sawieckaj armijaj.

Z ukraïnskaha žyćcia.

U Lwowie palityčnaja palicyja zrabiaŭ šmat wobyskaŭ pasiarod kandydatau bloku nacyjanalnych mienšciaŭ. Niekalki asob, u tym liku redaktara „*Hramadzkaha Hołasu*“ — *Stachowa,* arysławali.

Z Niezależnaj Litwy.

U Koŭnie 14-ha lutaha adbyłasia specyjalnaja narada litouŭskich ministraŭ u sprawie adkazu na apošniuju notu Polščy. Ultymatyŭny ton noty Litoŭcy ŭważajuć za abidliwy dla ich. Nia wyklučana, što polska-litoŭskaje pytańnie wierniecca jznoŭ u Radu Lihi Narodaŭ.

— Światkawańnie dziesiacilecia niezaleźnaści Litwy adbyłasia ŭsiudy wielmi ŭračysta i spakojna. U Koŭnie byŭ zarhanizawany wialiki pochod, učasniki jakoha niasli transparenty z napisami: „*Wilnia jość našym sercam*“, „*Chaj żywie Litwa z Kłajpedaj i Wilnij*“ i inš. Na kowienskaj radyjostancyi adbyłasia lekcyja ŭ polskaj mowie, praznačanaja dla Wilenščyny.

— Prezydent Litwy Smetona, Waldemaras i šmat uradoŭcaŭ i aficeraŭ atrymali ordery Hedymina.

— Staršynia kamitetu światkawańnia 10-ch uhodkaŭ niezaleźn. Litwy wydaŭ adozwu da Litoŭcaŭ Wilenščyny, u jakoj zaklikaje ich charanić litouŭskija pamiatki pakul Wilnia nia wierniecca da Litwy.

— Tekst litouŭska-niamieckaj umowy ŭžo abwieščany. Pawodle hetaj umowy abodwa haspadarstwy abawiazalisia addawać usie spornyja sprawy Trybunału ŭ Haazie, abo adumysłowam razjemnamu Sudu, jaki budzie składacca z 5 siabroŭ. Umowa зробlena na 10 hadoŭ.

Z zahranicy.

Danija. 15-ha lutaha ŭ Kopenhazie pačalasia konferencyja kamunistycznych sajuzaŭ, na jakuju pryjechała 11 delehataŭ z Sawietaŭ, Finlandyi i Narwehii. Sawieckaja delehacyja składajacca z 3 siabroŭ. Konferencyja była padhatawana ŭ najbołšaj tajnicy i z niazwyčajnym paŭpiecham. Ab metach konferencyi ničoha niawiedama.

Italija. Italjanskaja presa padaje, što Mussolini daručyŭ swajamu pasłu ŭ Wašynhtonie ŭstupić u pierahawory z amerykanskim uradam u sprawie razjemnaj umowy pamiż Italijaj i Amerykaj.

Šwajcaryja. 5 ha marca pačniecca ŭ Ženewie 49-je pasiedźańnie Rady Lihi Narodaŭ. Usle siabry Rady atrymali ŭžo paradak dnia naradaŭ, z jakoha widać, što Rada budzie razhladać 25 spraŭ. Pamiż inšym na paradku dnia jość sprawa ab transparycie arużža na wenhierska-aŭstryjskaj hranicy, sprawa ab pazycy da Bauhary i Partuhalii, niekalki spraŭ adnosna Dančih i inš.

Ameryka. U Meksycy dziejnasć praciŭnikaŭ meksykanskaha prezydenta Kallesa za apošnija dni značna ażywiasia. Paŭstancy znišczyli 4 masty na hałoŭnych komunikacyjnych linijach a tak-ža telehrafneje zlučenie. U niekatarych miasjacoach dajšo da pawożnych sutyčak pamiż paŭstancami i rehularnymi wajskami.

— U Senat Zlučanych Štataŭ prysyłajuć šmat pratestaŭ proti zbrajeńniaŭ Ameryki na mory. Najbołš pratestaŭ prysyła je duchawienstwa i žančyny. Pawodle amerykanskaj presy, urad choča žmienšyć wajenny budżeť floty na 400 miljonaŭ dalaraŭ.

Niamieččyna. Sajuz ulaŭnikaŭ metalurhičnych fabryk pastanawiŭ zwolnić ad dnia 22 lutaha ŭsich rabotnikaŭ hetych fabryk. Takim čynam biaz pracy adrazu astaniecca 800.000 rabotnikaŭ, z čaho ŭ adnym Berlinie kala 200.000. Zwalnieńnie rabotnikaŭ maje być adkazam fabrykantaŭ na zabastoŭku metalistych, jakaja trywaje ŭžo miesiac. A tymčasam u chutkim čacie kančajecca termin 260 zakazam, niewykanańnie jakich daść fabrykantam wialikija straty. Fabrykanty adnak z hetym nia ličacca, bo majuć pierad saboj adnu „*wialikuju*“ metu — zduŭć rabotnika.

Da wiedama našych čytačoŭ.

Pišuć nam z wioskaŭ, što wiedamy Janka Stankiewič, nia majućy nijakaha swajho aŭtorytetu, u swajej wybarnaj ahitacyi z adnaho boku padšywajacca pad b. Hramadu, a z druhoho zakrywajacca imiam ks. Adama Stankiewiča, našaha pryčilnika i siabry Centralnaha Kamitetu BChD.

Redakcyja wyjaśniaje i śćwiardźaje jašče raz, što padobnaje prykrywańnie swajej niahodnaj raboty imiam našaha słaŭnaha dziejača zjaŭlajacca tolki lišnim dokazam słabaści Janki Stankiewiča, a tak-ža charakteryzuje Janku Stankiewiča jak maralna nizkaha čalawieka.

Redakcyja.

Hramadzianie — Pčalary!

U našych cichich jašče zwonku wullach pačynajacca ŭžo nowaje žyćcio. Čujućy blizkuju wasnu matka kładzie jaječki — tworyć nowyja pakaleńni, nowuju, mocnuju, maładuju siamju.

Treba kab z hetaj wasnoju i my wyšli da pracy kala našych pčołak nie adzinkami, časta biazsilnymi pry napatkanych trudnaściach, a zhurtawanymi ŭ adnu mocnuju siamju, u *Biełaruskaje Kooperatyŭnaje T-wa „Pčala“.*

U T-wie „*Pčala*“ — my kupim usie nieabchodnyja dla našaj pčalarskaj haspadarki i materyjały i pryłady.

Praz T-wa „*Pčala*“ — pradamo swoj miód i wask pa najlepšaj canie.

U T-wie „*Pčala*“ — zmożam atrymać pazyku, nieabchodnuju dzieła padniaćcia našaj pčalarskaj haspadarki.

U T-wie „*Pčala*“ — my atrymajem usialakija parady, infarmacyi, dawiedajemsia ab usialakich nowych wynachodach i palapšeńniach, jakija žjawilisia ŭ apošnija časy jak u kraju tak i zahranicaj.

T-wa „*Pčala*“ — pamożo nam pastawić naŭyja haspadarki na kulturny rowień i atrymać z ich, mahčyma wialikija materyjalnija karyści.

Dyk zapisywajemsia ŭ swajo kooperatyŭnaje T-wa „*Pčala*“.

Siabram T-wa moža być koźny, chto maje praŭnuju zdolnaść brać na siabie zabawiazańni.

Siabroŭski paj — 10 złotych.

Upisnyja — 2 zł.

Nia hledziaćy na toje, što Statut T-wa budzie začwierdžany tolki ŭ pałowie krasawika i tady zmożam prystupić da pracy, nie pakładajma ruk ŭžo i ciapier.

Zapisywajmasia ŭ siabry T-wa; ahitujma siarod pčalaroŭ našaj wakołicy, kab u krasawiku wialikaj siamjoj prystupić da pracy i wiaści jaje na karyść našaha pčalarstwa, a tym samym na karyść našaj Bačkaŭščyny — Biełarusi.

Inicyjatory.

Roznyja nawiny.

Rujnawańnie cerkwaŭ. Maskoŭskaja miestawaja rada pastanawila zrujnawać u praciachu 1928 hodu 11 cerkwaŭ, matywajućy swaju pastanowu tym, što pieraškadžajuć jany pry rehulawańni wulicaŭ. Niekataryja z praznačanych dla zbureńnia cerkwy majuć wialikaje značeńnie histaryčnych pamiatnikaŭ.

Światkawańnie 100 uhodkaŭ naradzin Lwa Tolstoha. U sialetnim hodzie pripadajuć staletnija ŭhodki naradzin wialikaha filazofa i piśmieńnika Lwa Tolstoha. Sawieckaja ŭlada pastanawila šyroka i ŭsienarodna światkawać hetyja ŭhodki. Pryhatawaŭčaja praca ŭžo pačalasia.

Trockamu dobra na wyhnańni, bo pryjechaŭszy z swajej radnioj u miesta Frunze, prywioz niewialički baħa — 70 kufraŭ, bitkom nabitych rečami „*pieršaj nieabchodnaści*“. Aprača hetaha prywioz niekalki strelbaŭ i šmat nabojaŭ. Widać dumaje zaniacca palaŭańniem.

Hetyja numary wyraż i imi hałasuj 4-ha sakawika ŭ Sojm, a 11-ha ŭ Senat. Lišnija numary addaj susiedziam.

18

18

18

18

Hladzi kab numer i kanwert
byli čystyja.

